

obzornik

glasilo delovne organizacije

Bomo kos samim sebi?

Za nami je periodični obračun za devetmesečno poslovanje, pred nami pa zaključni račun za leto 1988. To je čas, ko že lahko ocenjujemo, s kakšnimi poslovnimi rezultati bomo zaključili leto; leto velikih gospodarskih sprememb, poplave predpisov in inflacije, ki ji ni videti konca.

Devetmesečno poslovanje Bresta je na ravni cele delovne organizacije zaključeno z izgubo 4.963 milijonov dinarjev. 80 odstotkov skupne izgube v Brestu predstavlja izguba temeljne organizacije Pohištvo Cerknica, ki mora v letu 1988 pokrivati tudi nekrito izgubo iz leta 1987. Sicer pa imajo vse temeljne organizacije iz primarnega sektorja (tozdi Iverka, Mineralka in Žagalnica) pozitiven finančni rezultat, medtem ko so pohištveni tozdi na pozitivni ničli ali pa v izgubi. Na podlagi izdelanih sanacijskih programov ocenjujemo, da bo v zadnjem četrtletju trend naraščanja izgube zaustavljen in da se bo izguba celo nekoliko znižala. Seveda bo v tem pogledu marsikaj odvisno tudi od inflacijskih gibanj, ki se posledično kažejo v rezultatu poslovanja v obliki revalorizacije zalog oziroma stroškov poslovanja.

Glavne vzroke izgub bom strnil v nekaj najpoglavnejših:

1. Devalvacija konvertibilnih valut je bila izvedena prepozno in s prenizko stopnjo, zlasti glede na vzporedno zmanjševanje izvoznih stimulacij, ki jih poznavajo tudi razvite države konvertibilnega sveta. To ugotovitev najboljše ilustrira podatek, da so se pri štirikratnem povečanju našega izvoza izvozne stimulacije povečale komaj za 18 odstotkov.
2. Zamrznjene cene na domačem trgu v prvih štirih mesecih letošnjega leta, ob veliki ponudbi na trgu, brez kakršnekoli utemeljene osnove.
3. Neugodni plačilni pogoji na domačem trgu, kjer več kot 90 odstotkov pohištva prodamo s plačilnim rokom 90 dni oziroma na nekajmesečne brezobrestne kredite. Pri tem se kaže velik ekonomski

vpliv trgovine na proizvodnjo in padanje kupne moči prebivalcev.

4. Nesorazmerno visoke realne obresti za kreditiranje proizvodnje in plasmaja (tudi selektivne — izvozne kredite).
5. Zamiki pri prodaji blaga (prodaja po cenah, starih tudi po nekaj mesecev) zaradi neuskkljenosti med prodajo in proizvodnjo (kasnitev proizvodnje), predvsem v konjunkturnih obdobjih. Gre izključno za naš, Brestov problem, ki ga sicer odpravljamo, žal pa še vedno prepočasi.
6. Nesorazmerno povečanje vhodnih cen pri nekaterih monopolnih proizvajalcih, ki jih ne moremo v celoti prenesti na izhodne cene pohištva.
7. Eden od zelo pomembnih in hkrati socialno najtežje rešljivih problemov je preveliko število delavcev glede na sedanji obseg proizvodnje. Analize kažejo, da zaposluje Brest 300 do 400 delavcev preveč samo na režijskih delih v proizvodnji in v »čisti« režiji. Dodatni problem je višek 60 delavcev, ki se pojavlja pri načrtovanju nove proizvodnje v Tozdu Jelka. Seveda tega presežka nikakor ne enačimo s socialno problematiko. Prav nasprotno, pri reševanju presežka delavcev bomo morali upoštevati predvsem kriterije strokovnosti. Tako ostaja predvsem problem v sferi prezaoptitve nekvalificiranih delavcev. Kljub viškemu delovne sile pa vendarle nimamo dovolj uspešnih visokostrokovnih kadrov.
8. Za večjo motivacijo za delo so poseben problem razmeroma nizki osebni dohodki. To je zlasti opazno pri pridobivanju in ohranitvi uspešnih strokovnih delavcev. Ob tej

ugotovitvi moram postreči s podatkom, da so naši povprečni neto osebni dohodki v devetih mesecih letošnjega leta v primerjavi z enakim lanskim obdobjem porasli za 155, dohodek pa le za 112 odstotkov. In ob vsem tem še ugotovitev, da so dohodki razmeroma nizki (440.254 dinarjev neto povprečno mesečno na zaposlenega v devetih mesecih).

Očitno je, da uravnilovka ne daje poslovnih rezultatov in še manj možnosti za nove strokovne kadrovske osvežitve. Človek bi včasih pomislil, da smo se navadili živeti z izgubo. Takšno stanje nam ne more dati rezultatov in jamčiti razvoja. Zato smo problem osebnih dohodkov, povezan tudi z neizkoriščenim presežkom delavcev začeli reševati z večjo diferenciacijo osebnih dohodkov med uspešnimi in manj uspešnimi temeljnimi organizacijami.

Podpogoj taki diferenciaciji je seveda tržna nota v smislu pridobivanja dohodka vsake temeljne organizacije. Tržnost v pogledu pridobivanja dohodka je dana (od tržnih obrestnih mer do samostojnega razpolaganja z devizami), opredeljena je tudi skupna vez (od skupne razvojne in investicijske politike do medsebojne solidarnosti), le da to povezanost preveč izkoriščamo v solidarnostne namene, zlasti pri delitvi osebnih dohodkov. Diferenciacijo med uspešnimi in neuspešnimi tozdi moramo še bolj poglobljati, pa tudi to še ni dovolj. Smo pred problemom večje diferenciacije med uspešnimi in manj uspešnimi kadri, tako v temeljnih organizacijah kot na ravni delovne organizacije.

Namenoma sem dal pri rezultatih poslovanja največji poudarek zaposlenosti, kadrom in osebnim dohodkom. Na teh področjih vidim največje ovire, hkrati pa največjo možnost za uresničenje razvojno-programskih usmeritev, ki so jih spre-

(nadaljevanje na 2. strani)

Naj voščilo velja

Mislím, da je bilo malokatero leto doslej, tja od petinštiridesetega dalje, tako težko voščiti ob dnevu republike kot letos.

Sredi vojne vihre je bila skovana naša domovina in postavljeni njeni temelji. Že takrat, ko še ni bil znan vojni krvni davek, smo se zavedali, da na tako majhnem in raznolikem prostoru lahko zmagujemo le z ramo ob rami, združeni z vso množico raznolikosti, ki so nas kdajkoli kakorkoli vezale in ločevale.

In od triinštiridesetega dalje smo vedno doslej znali poiskati prave poti za naš škripajoči koleselj; poti, ki dostikrat niso bile najkrajše, vendar so bile vsaj prevozne. V veliki družini tudi ni bil nihče toliko oddaljen od mize, da ne bi mogel s svojo žlico doseči polne skledе. Vse bi bilo lepo in prav, če bi v skledi ne zmanjkalo žgancev...

Bolj požrešnim se je, ko so zagledali dno, tako zaletelo, da se do danes še niso odkašljali...

Jasni so bili naši skupni cilji tistega resnega 29. novembra 1943. Pošteno, jedrnat in modro postavljeni, pod skupno zastavo, grbom in himno, kot se spodobi. Po petinštiridesetih letih pa — mar je sploh vredno, da bi človek govoril — udarjajo med nas sile senčnatih oblik, ki tkejo zlo, ki podtikajo, potvarjajo, preklinjajo in skušajo prepiti vse tisto, kar je v narodih zdravega ostalo. Podpihovanje iskric v žerjavici in neresnice legajo na naš vse manj sončen vsakdan, na ramena, ki so vedno bolj sključena, na obraze in duše naših delavcev, ki so prehitro postali podobni svojim zgaranim materam in očetom.

Bilo pa je teh naših štirideset in več let tudi bogatih. Za vse tiste ljudi, ki so verjeli v svoje delo, ki so bogato želi, čeprav žuljavih rok, ki niso klonili niti takrat, ko jih je življenje pahnilo na kolena.

Iskrene čestitke ob dnevu republike vsem ljudem v ljudeh, ki so nemirno ustvarjali včeraj, ustvarjajo danes in iskreno verjamejo v jutri.

Urednica

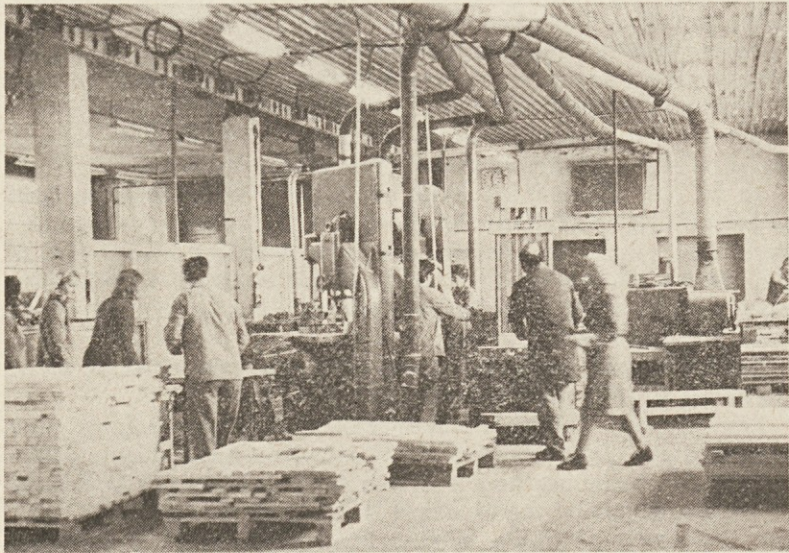

Kontrola kakovosti v Tozdu Žagalnica

Po prehodu iz predelave bukovega žaganega lesa na finalizacijo jelovega žaganega lesa, se je v naši temeljni organizaciji pojavila potreba po kontroli kakovosti vhodne surovine — hlovdov, kot tudi kontrole v nadaljnjih fazah njihove predelave. Kontrolo kakovosti hlovdov smo vpeljali zato, da že pri vходу izločimo kakovosten les, oziroma ga razvrstimo po kriterijih namembnosti: za prodajo izven temeljne organizacije in razrez za lastne potrebe. Tega smo se morali lotiti zaradi različnih kriterijev kupcev do določenih izdelkov (radialen les, les brez napak itd.).

Ko so hlodi razrezani, se opravi naslednja kontrola že na sortirni liniji na žagi, kjer se loči deske po širini in po dolžini in pa tudi okvirno po kakovosti. Ta les gre potem na skladišče žaganega lesa, kjer se pred odpremo zopet presortira po razredih oziroma glede na zahteve kupcev. Tudi les, ki je namenjen za našo predelavo, se prebere po izdelanih merilih. Nekakovostnega se izloči, ustrezní les pa se naletviči in odpelje v sušilnico. Suh les se

nato v oddelku krojilnice kroji po tehničnih zahtevah za določene izdelke, kar nam sedaj, ko imamo stroja za dolžinsko in širinsko spajanje omogoča, da lahko uporabimo vhodno surovino slabše kakovosti (nižja klasa). Prednost teh dveh strojev je, da z lepljenjem lesnih elementov lahko dobimo »izdelke« boljšega kakovostnega razreda (napake v lesu se izrežejo, dober les pa se spoji). Tako dobljene lamele pri dolžinskem spajanju zopet prebi-

Linija za razred lepljencev v temeljni organizaciji Žagalnica

Bomo kos samim sebi?

(nadaljevanje s 1. strani)

jele vse temeljne organizacije Bresta 21. julija 1988. Temu konceptu prilagajamo tudi makro in mikro organizacijo delovne organizacije, vključno z vsemi strokovnimi službami. V obdelavi je tudi 19 razvojnih programov, od katerih so nekateri namenjeni tudi prerazporeditvi tehnoloških viškov delavcev. Seveda brez dodatnih finančnih sredstev ne moremo računati na ustrezne strokovne kadre, s tem pa je uspešnost realizacije zmanjšana, če ne celo vprašljiva. Veliko je odvisno od nas, od naše usmeritve v tržnost, tudi pri kadrih. Treba je drugače razmišljati: nič nam ni in nam ne bo od boga danega, samo trdo, kreativno delo nas pelje v višji razred. Bomo kos samim sebi?

Poudariti moram še problem zmanjševanja likvidnosti. To je v veliki meri posledica visoke inflacije in nerealno visokih obrestnih mer. Že pri pokrivanju izgube iz leta 1987 nismo uspeli dobiti kakovostnih (nevračljivih) virov za sanacijo celotne izgube. Del izgube iz preteklega leta, ki obremenjuje tekoče poslovanje, je poslabšal likvidnost in finančni

rezultat. Brest praktično nima svojih lastnih likvidnih sredstev oziroma dolgoročnih kreditov, kar predstavlja veliko težavo. Saniranje takšnega stanja pa je možno seveda le dolgoročneje, predvsem na osnovi uspešnih poslovnih rezultatov.

Navedel sem le nekatere elemente gospodarjenja.

Lahko bi našteval še veliko vzrokov za naš doseženi poslovni rezultat. Tudi pozitivnih seveda, kot je denimo večanje obsega proizvodnje, hitrejše obračanje sredstev, večanje stopnje poslovnosti itd.

Izhod iz našega ne preveč rožnatega položaja seveda obstaja. Pot do tja pa temelji predvsem na večji strokovnosti, na boljši organiziranosti, v tržnem obnašanju na vseh ravneh poslovanja, bistvenem povečevanju proizvodnje, ob hkratnem zmanjšanem številu zaposlenih, pa vse do tega, da bomo ob 14. uri zapuščali stroje, ne pa tovarniške plotove.

Izkoristiti moramo lastne sile, kajti floskule o razbremenjevanju gospodarstva nas ne bodo pripeljale naprej.

D. Mlinar

ramo pred strojem za širinsko lepljenje, ponovno po kriterijih in zahtevah določenih kupcev. Tako dobljene elemente pa potem obdelujemo do faz,

ki so predpisane s pogodbo kupca.

Na takšen način sortiranja in predelave smo dosegli, da les iz nižjega kakovostnega razreda pripeljemo v višji kakovostni razred, kar je zelo pomembno zaradi bolezní in propadanja naših gozdov (vedno

manj zdrave hlovdovine) in pa zaradi čedalje težje prodaje jelovega žaganega lesa slabše kakovosti tako doma kot v tujini — ne samo zaradi kakovosti, temveč — ekonomsko gledano — tudi in predvsem zaradi cene.

M. Mulec

Bo industrijska proizvodnja biodisa stekla?

Od poslovnega partnerja KŽK — Kranj, ki je opravljal polindustrialne poizkuse uporabe BIODISA v praksi, smo dobili naslednje poročilo, ki ga v poenostavljeni obliki navajam.

POROČILO KŽK — KRANJ

V laboratoriju za fiziologijo in virusne bolezni krompirja, ki deluje v okviru KŽK Gorenjske, smo se takoj na začetku obratovanja — torej v letu 1986 — srečali s problemom redne dobave kakovostnih substratov za našo občutljivo proizvodnjo. Sprva smo iskali vire v tedanjih obratih za mešanje substratov v Sloveniji. Žal so bile te mešanice neprilagojene za krompir, surovine zanje pa so bile skoraj izključno iz uvoza in je bila zaradi znanih gospodarskih razmer njihova dobava v optimalnem času za našo proizvodnjo vprašljiva, pogosto celo nepravčasna. Tako smo iskali rešitev v izboljšani kakovosti substrata in stalnih domačih surovin za ta substrat. Povezali smo se s profesorjem Furlanom, ki je v sodelovanju z Brestom iz Cerknice pripravil substrat iz domačih surovin, tako naravnega kot industrijskega izvora. Prve končne poizkuse s temi substrati smo postavili že spomladi leta 1987. Poizkus smo postavili po vseh pravilih, ki so potrebna, da lahko na koncu pravilno vrednotimo rezultate. Poizkusi z biološkim — živim materialom zahtevajo nekatere posebnosti. V poizkus smo vključili tri nove mešanice in jih primerjali s standardom. Želeli smo ugotoviti odstotek posamezne komponente v mešanici za dosego optimalnega rezultata. Ocenjevali smo uspešnost posamezne mešanice po številu pridelanih gomoljev in teži le-teh. Kot najboljša se je izkazala mešanica št. 3. V istem letu smo nadaljevalni poizkus izvedli še jeseni. Primerjali smo izbrano mešanico z dvema že obstoječima substratoma. Ponovno je bila novo pripravljena mešanica najboljša, tako glede števila pridelanih gomoljev kot glede njihove teže. Rastline, ki so rastle v tej mešanici so imele silovitejšo rast in močnejše listje. Zlasti pa je bilo ugotovljeno večje odstopanje v teži teh gomoljev v primerjavi z ostalimi gomolji, kar kaže na zelo usklajeno rast teh rastlin, ki so tako veliko akumulirale v gomolje. Na podlagi ugodnih spoznanj v teh poizkusih smo se odločili, da uporabimo novo mešanico v naši proizvodnji. Prvih 100 m³ smo prejeli julija 1988. To nam je zadoščalo za dva mrežnika — to je 500 m² površine. Od 5. do 10. avgusta 88 smo posadili prvih 14.000 krompirjevih rastlinic. Poleg nove-

ga substrata smo položili tudi nekaj starega substrata, da smo lahko primerjali uspešnost rasti v posamezni mešanici. Res so rastline v novem substratu prekašale ostale po rasti v vseh elementih. Zlasti je bilo razveseljivo, da so izredno hitro prebolele presaditveni šok in so naprej zelo izenačeno rastle. V septembru in oktobru se odnos med dnevom in nočjo bistveno spremeni v škodo dneva, kar neposredno vpliva na zmanjšanje osvetlitve in tako na zmanjšanje asimilacije, to pa posledično vpliva na zmanjšanje asimilacijskega produkta v rastlini. Rastlina zaradi dolge noči porabi veliko preko dneva ustvarjenih asimilatov (škrob) za dihanje in ostale fiziološke funkcije in zato zelo malo akumulira (asimilitiv) v svoje organe — v primeru krompirja v gomolje. Zato rastline, ki so se izredno bujno razvile oziroma ustvarile veliko listno površino niso

mogle svojega potenciala povsem izkoristiti.

Tako smo pridelali nekoliko manjše gomolje kot smo pričakovali. Kljub vsemu smo s profesorjem Furlanom in DO Brest dogovorili za nekajodstotno zmanjšanje aktivne komponente v mešanici, da s tem nekoliko zmanjšamo bujnost rastlin.

Naš cilj je za našo občutljivo proizvodnjo zagotoviti kakovosten substrat in če bo ta prihajal iz Bresta v zahtevani količini, se bomo dolgoročno orientirali na ta vir.

POVZETEK

Rezultati iz poročila kažejo, da lahko ob dodatnih navezavah na poslovne partnerje, kot so KŽK Kranj, z gotovostjo računamo na povečani plama in tudi na zanimanje za naš proizvod BIODIS na območju Slovenije. To pa je lahko tudi resna osnova za organiziranje industrijske proizvodnje tega artikla (BIODISA — naravnega substrata).

F. Dobravec s sodelavci

Usposabljanje delavcev teče

Na Jelki smo organizirali v času rekonstrukcije temeljne organizacije predhodno usposabljanje delavcev, da bi jih tako čimbolje pripravili na redno novo proizvodnjo, ki se bo začela v začetku prihodnjega leta. Usposabljanje poteka za vse delavce, ki bodo delali v novoorganizirani proizvodnji prenovljene temeljne organizacije.

Teoretično usposabljanje poteka izven delovnega časa. Vanj je vključenih 69 delavcev naše temeljne organizacije, ki nimajo ustrezne strokovne izobrazbe v lesni stroki.

S teoretičnim delom usposabljanja za prvo skupino de-

lavcev smo pričeli 3. novembra, za drugo skupino z 7. novembra. Usposabljanje poteka v prostorih obrata družbene prehrane Jelke v Begunjah.

Program usposabljanja obsega 60 ur predavanj. Učno gradivo oziroma skripta posredujemo delavcem po posameznih poglavjih vzporedno s predavanji. Po končanih predavanjih bodo morali delavci opraviti preizkus znanja, ki nam bo osnova za prerazporejanje delavcev na določena dela in naloge. Zato pozivamo vse delavce — udeležence predavanj, da to upoštevajo in se pridno učijo.

M. Drobnič

Do ustrezne strokovne izobrazbe — z učenjem

Predstavili smo se v Beogradu

Kot vsako leto, se je Brest tudi letos predstavil na Beograjskem sejmu z vrsto povsem novih eksponatov. Naš paviljon je bil spet pod okriljem Sozda Slovenijales. Na razpolago smo imeli okoli 350 m² razstavnega prostora in veliko, razgibano hojnico, ki je omogočala nemoten pretok obiskovalcev in poslovnih partnerjev.

Paleta novih izdelkov je res pestra. Zajema elemente pisarniškega pohištva v predstavljenem računalniškem centru — program Miška, kot primer rek stavbno finalnega proizvoda pa program drsnih vrat Sezam. Ta je predstavljen v treh različnih različnih dimenzij in je zastekljen s prelepimi vitraži. Program Sezam pomeni računalniško projektiranje različnih vrst drsnih vrat po meri in želji kupca. Avtor programa je Tomo Žagar ob pomoči programerja ing. Ivana Trohe.

V naslednjem ambientu je bila predstavljena spalnica Diamant v mahagoniju, nato pa še pohištvo Igor, vendar to pot v povsem novi bio izvedbi — torej iz masivne jelovine, obdelan z biološko nevtralnimi površinskimi premazom in popovržen z dekorativnimi številkami na delih fronte. Predstavljen je bil tudi nov predsobni program Prima, prav tako iz jelovine z mahagonijevimi lamelami. Posebnost tega programa je trapezasta oblika omar in omaric ter predsobna stena z velikim ogledalom.

Dva ambienta smo zapolnili z elementi pohištva iz programa Weekend, enkrat kot dnevni prostor in enkrat kot mini spalnico s pogradom za odrasle. Tudi ta program je izdelan v jelovini z mahagonijevimi lamelami.

Predstavljena je bila tudi mini kuhinja — zopet v jelovini in bio izvedbi.

Tudi sicer je bila jelovina na tem sejmu vodilna nit skoraj vseh eksponatov.

V naslednjem ambientu nastopa nekaj ladijske opreme iz negorljivih mineralnih plošč ter veliko lepih posnetkov projekta Amorella, ki ga je opremljal Brestov inženiring.

Od systemskega pohištva je bila razstavljena še kuhinja BG 88 v neobičajni belo rustikalni

hrastovi izvedbi in z zanimivim servirnim pultom, ter program elementov tako imenovanega balkonskega pohištva, ki sta ga projektirala zunanja Brestova sodelavca, arhitekta Deu in Ercegovič. Celoto dopolnjujejo sedežne garniture Ivana, Saša, Gregor in Sonja, ter kosovno pohištvo. Prikazani so predalniki arhitektke Teje Vidovič, pa tudi jelova zibka na kolesih in praktična previjalna miza naše Bernarde Zugčič. Ob vходу v naš razstavn prostor najdemo še TV in Hifi omarici z

roleto, sijajno obdelani v laku s kovinskim efektom. Ljudi smo le težko prepričali, da ni sta japonski.

Poleg navedenih izdelkov pa je Brest prikazal v izvoznem Slovenijalesovem paviljonu še stilno jedilnico z vitrino Classic v modni rdeče-temni kombinaciji intarzije ter sedežno garnituro Saša, delo oblikovalcev iz Podskrajnika. Na prostoru, namenjenem Exportdrvu, je bila prikazana še naša sedežna garnitura Jana.

B. Knafelj

Delovni koledar za leto 1989

Poslovno leto 1988 se počasi izteka. Prav sedaj smo v obdobju, ko je potrebno intenzivno pripravljati usmeritve in načrte za prihodnje leto. Ena izmed aktivnosti pa je tudi izračun delovne obveznosti za posameznega delavca.

Poleg zakonskih določil, da ima teden dvainštirideset delovnih ur ali najmanj pet delovnih dni, smo pri sestavi delovnega koledarja upoštevali še naslednje usmeritve:

- število delovnih dni naj bo po mesecih čim bolj izenačeno
- obe izmeni naj bi bili po številu delovnih sobot v popoldanski izmeni enako zastopani

— v koledarju delovne sobote za krajevno skupnost nismo predvideli, lahko pa se bodo posamezne temeljne organizacije zanjo odločile in bodo delale na eno izmed prostih sobot.

Leto 1989 je navadno, s 365 dnevi. V prihodnjem letu bomo imeli 273 delovnih dni, od tega je 10 dni državnih in republiških praznikov. Poleg tega je še en delovni dan obvezen za potrebe solidarnosti.

— po možnosti naj bo delovna prva sobota v mesecu, razen v primerih povezave s praznikom

— v enem mesecu, oziroma zaporedoma sta največ dve delovni soboti

— delovna sobota za solidarnost (po zakonu) je predvidena v marcu

Na predlog kolegija glavnega direktorja bomo imeli v prihodnjem letu 10 dni kolektivnega dopusta. Tako nam ostane za proizvodnjo 254 dni (skupaj z delovnim dnevom za solidarnost) in sicer v prvem polletju 132 in drugem 122. V februarju in juliju bo 22 delovnih dni za obračun osebnih dohodkov, v vseh ostalih mesecih leta pa po 23.

V prihodnjem letu bomo imeli 15 delovnih sobot. Dve soboti, 22. aprila in 8. julija, bomo delali namesto petka 28. aprila in ponedeljka 3. julija. Na kolektivnem dopustu pa bomo od 31. julija do 4. avgusta ter od 7. do 11. avgusta.

Na Brestu imajo vse temeljne organizacije in delovna skupnost enako razporeditev urnega sklada. Nekoliko drugačno razporeditev bo imela le Iverka za delavce, ki delajo v izmenah. Stalna naloga temeljnih organizacij in delovne skupnosti pa bo, da racionalno izrabljamo in razporejamo delovni čas, ter ga ob morebitnih potrebah delovnega procesa in zahtevah trga tudi prilagodimo in ustrezno prerazporedimo.

S. Perčič

Trajekt Amorella, ki ga je opremljal tudi Brestov inženiring

PODELJENA PRIZNANJA OBČINE CERKNICA 19. OKTOBER IN PLAKETE OBČINE CERKNICA

22. oktobra 1988 so bila ob občinskem prazniku 19. oktobru, na slavnostnem zboru delegatov Skupščine občine, Skupščin samoupravnih interesnih skupnosti in družbenopolitičnih organizacij, podeljena občinska priznanja 19. oktober in plakete občine Cerknica.

Priznanja so prejeli:

Istra-Benz Koper — za pomemben prispevek k razvoju manj razvitih območij občine;

Viktor Pakiž — za pomemben prispevek pri gospodarskem razvoju in družbenopolitičnem življenju;

Janez-Ivan Skrbec — za pomemben prispevek pri gospodarskem razvoju občine, delo v samoupravnih interesnih skupnostih in krajevni skupnosti.

Za dolgoletno družbenopolitično delovanje, uspehe v združenem delu in za uspehe v razvoju kmetijstva in obrti ter ohranjanju tradicij NOB, so Metoda Baraga, Anton Lampič, Jože Mrak, Janez Opeka in Franc Ravšelj prejeli plakete.

Državna odlikovanja so prejeli

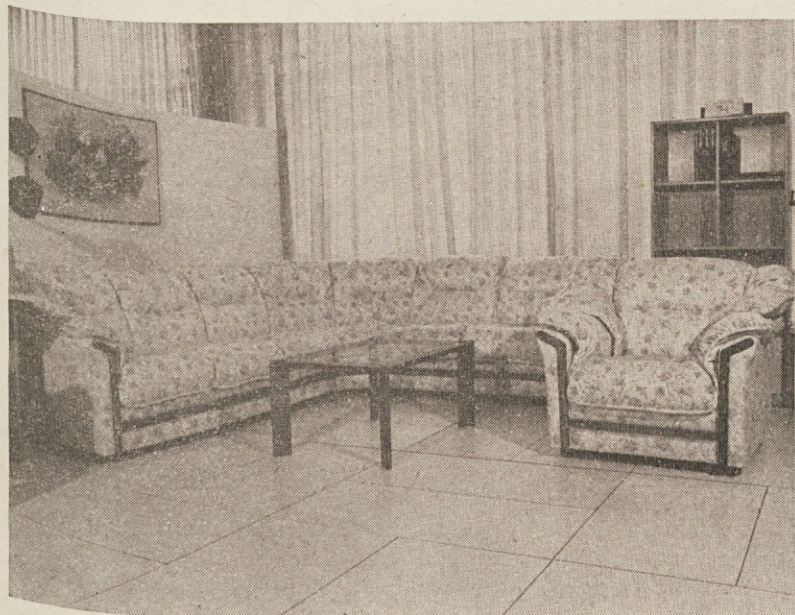
Ob 40-letnici kmetijske zadruge Cerknica je bila 19. oktobra v Begunjah slovesna seja zadržnega sveta.

Na slovesnosti je podpredsednik SO Cerknica Zdravko Zabu-kovec najzaslužnejšim kmetom in delavcem kmetijske zadruge vročil državna odlikovanja. Predsedstvo SFRJ je odlikovalo z REDOM ZASLUG ZA NAROD S SREBRNO ZVEZDO Staneta Modica, RED DELA S SREBRNIM VENCEM pa so prejeli Vladimir Drobnič, Terezija Mulc, Frančiška Škerbec in Ivana Žnidaršič.

Srečanje jubilarantov

V delovni organizaciji je letos 196 ljudi praznovalo delovni jubilej. 79 delavcev je proslavljalo 10-letnico dela, 53 delavcev 20-letnico dela in 64 delavcev 30-letnico dela. Največ jubilarantov v letu 1988 je bilo v temeljni organizaciji Pohištvo in sicer je praznovalo kar 54 delavcev.

Posnetek je s srečanja jubilarantov temeljnih organizacij Pohištvo, Mineralka, Prodaja, Jelka in delovne skupnosti Skupnih dejavnosti, ki je bilo v soboto, 22. oktobra.

Oblazinjeno pohištvo je v Beogradu zastopala tudi »Saša«

Kaj SZDL je in kaj ni

Socialistična zveza delovnega ljudstva je le ena od družbenopolitičnih organizacij, hkrati pa smo vsi formalno njeni člani. Tako je ta organizacija velika in po drugi strani lahko tudi majhna; predvsem takrat, ko ljudje v njej ne najdejo poti za doseg svojih ciljev in hotenj. Časi pa se spreminjajo in z njim tudi ljudje, njihove želje in potrebe...

Kako na vse to gleda Brane Troha, sekretar občinske konference SZDL občine Cerknica?

— Dalj časa ste bili zaposleni v združenem delu. Kaj vas je vodilo, da ste prevzeli dolžnost sekretarja občinske konference?

Precej let sem delal v DO Kovinoplastika Lož kot vodja splošno kadrovskega sektorja. Neprofesionalno pa sem opravljal številne funkcije: bil sem predsednik krajevne konference SZDL Loške doline, delegat zbora krajevnih skupnosti občine Cerknica, delegat zbora občin v republiški skupščini... in še bi lahko našteval. Ob svojem delu sem bil ves čas vključen tudi v družbenopolitično dogajanje v občini in izven nje.

Prevzem te profesionalne funkcije je pomenil zame tudi drugačen način dela, ki se v marsičem razlikuje od tistega, ki sem ga opravljal do tedaj. Osebnostno tudi menim, da je človeku, ki dalj časa opravlja neko delo, potrebna sprememba, novo delovno okolje, drugačno delo z novimi izzivi.

Pri svojem delu se tudi v okviru SZDL velikokrat poslužujemo formalnih poti načina dela, in izkušnje kažejo, da je ljudi vedno moč pritegniti z določeno akcijo. Seveda obstajajo razlike med mestnimi akcijami in akcijami na podeželju. Pri nas se vedno da izpeljati tiste, ki se kažejo v materializirani obliki, predvsem pa v uresničevanju dogovorjenega. Preprosti ljudje namreč menijo, da je na prvem mestu delo, ki se kaže npr. v novem vodovodu, določeni zgradbi, skratka v konkretnem, oprijemljivem dejstvu, šele potem so se pripravljene pogovarjati o drugih, takoimenovanih višjih oblikah demokracije. Socialni momenti v zadnjih letih pa povzročajo določeno nezainteresiranost, celo apatijo. Ljudje so naveličani brezplodnih razprav, neuresničevanja tistega, za kar se dogovorimo. Nema lokrat govorimo o mnenju ljudi tako v okviru SZDL kot v drugih spontanah oblikah združevanja ljudi, čeprav gre v resnici za mnenje določenega formalnega ali neformalnega vzorca.

Pogosto skušamo najti razmerje v okviru dialoga, nepokroviteljsko ob upoštevanju nekaterih oblik združevanja, pri tem pa pridemo do neke lažne enotnosti in hkrati do tistega, kar nas dejansko združuje. Nemoč neligitimnih institucij, vključeno s SZDL, vzpodbuja nova družbena gibanja, katerih delovanje prinaša nekaj novega. SZDL je usklajevalka vseh teh različnih pobud v skupni viziji zainteresiranih sil, pa naj govorimo o socializmu po meri ljudi ali pa recimo temu tudi kako drugače. V okviru SZDL ne bi smelo biti privilegiranih in reprevilegiranih subjektov. SZDL torej ni le nekaj aktivistov oziroma njenih delovnih članov.

— S kakšnim pristopom in načinom dela doseči njen neposredni vpliv na urejanje družbenih vprašanj?

Predvsem je treba prisluhniti vsem silam v družbi, tudi manjšinam, seveda pod pogojem odkritega dialoga, z veliko mero politične kulture in brez fige v žepu.

Preseči je treba miselnost, da eno govorimo, drugo delamo. Na drugi strani pa se bomo morali dejansko oprijeti neformalnih oblik dela in na ta način zainteresirati ljudi za konkretne akcije. Dosledno moramo vztrajati na tem, da se vse dogovorjeno tudi uresniči. Izhod iz trenutnega položaja, ne le v politiki, vidim v boljšem in pametnejšem delu, večji delovni disciplini in sa-

modisciplini, z več intelektualnega dialoga. To bo mogoče doseči pod pogojem, da bo ljudem viden izhod iz sedanjih težav, skratka boljše perspektive, kot so, denimo, možnost zaposlitve ter socialna varnost zase in za svoje otroke. Zato bi se morali z ostrim rezom zavzeti za ukinitve vsega tistega, kar dolgoročno ne prinaša ekonomskih učinkov. V sedanjih pogojih gospodarjenja pomeni to odpiranje manjših delovnih enot z visoko tehnologijo, ki bodo prinašale dohodek in bodo vir odpiranja novih delovnih mest. Ljudi, ki ne vidijo

perspektive v današnjih razmerah, niti možnosti za takšno zaposlitev, kjer bi lahko sprostil svoje sposobnosti in ustvarjalnost, ne more nihče prepričati, da je to, kar je, kar obstaja, kar se sedaj dela, dobro.

— Kakšna je dejanska vloga SZDL kot najširše oblike združevanja delovnih ljudi in občanov v naši občini?

Ob dejstvu, da smo vsaj formalno vsi občani člani frontovske organizacije, lahko rečem, da se v okviru SZDL dela, da se kažejo določeni premiki in gibanja tako v mejah krajevne samouprave, kot v delegatskem sistemu in v drugih formalnih oblikah dela te družbenopolitične organizacije. Pri tem ne gre zgolj za zasluge SZDL kot take, temveč je to »posledica zagnanosti« sicer redkih aktivistov, ki jim ni vseeno, kakšno je in bo njihovo bližnje in daljnje okolje. Mislim, da je pri ljudeh še vedno prisoten interes za reševanje ključnih problemov našega vsakdanjika, čeprav je odzivnost ljudi glede na le-te različna. Ko ljudje spoznajo, da se njihov glas sliši, da je dogovorjeno tudi storjeno, da imajo moč, postanejo bolj zainteresirani tako za delo v krajevni samoupravi kot tudi na drugih področjih življenja. Nedvomno kažejo na to različne akcije za izgradnjo infrastrukturnih objektov kot so vodovodi, telefonske napeljave, ceste.

Brez močne verbalne, predvsem pa materialne podpore in veliko prostovoljnega dela teh stvari zagotovo ne bi mogli izpeljati. Ob tem pa ne gre za-

nemariti tudi spontanah akcij v okviru naših odborov ali krajevnih skupnosti. Tudi reševanje ožjih lokalnih problemov, ki se tičejo lahko zgolj posameznika ali vasi, npr. sosedska pomoč, nikakor ni zanemarljivo.

— Možnosti, da SZDL pridobi ljudi za akcijo, oziroma da postane tudi ustvarjalno množična, torej obstajajo. Kako je mogoče pri tem graditi na izkušnjah in dobrih stvareh iz preteklosti?

Ljudje so pripravljene delati na vseh področjih, kjer nena zadnje vidijo poleg splošnega družbenega interesa tudi delček lastne koristi. To je povsem človeško in umestno in v takih primerih ljudi res ni težko pridobiti za akcije, predvsem za takšne, ki so se pokazale kot uspešne tudi v preteklosti. Ljudje pa pričakujejo tudi novih idej, spoznanj in usmeritev v boljše pogoje življenja in dela, kar kaže tudi odzivnost na nova alternativna gibanja. Le-ta se odraža tudi v večji razgibanosti na razpravah in v novih komponentah v našem družbenem in političnem vsakdanjiku. Za večje angažiranje ljudi bo potrebna večja profesionalizacija pri delu slehernega človeka in obenem visoka stopnja motivacije, za kar pa je potrebnega več znanja, strokovnosti — če res hočemo

v doglednem času ustvariti demokracijo družbeno življenje in hitrejši razvoj subjektivnih ustvarjalnih sil.

— Kako se odraža vrenje v naši državi v zadnjih mesecih v akcijah v naši občini?

Vsa družbena vrenja v Jugoslaviji, ki se pojavljajo v zadnjem času, hote ali ne hote vplivajo na razmišljanje naših občanov. Ljudje menijo, da moramo kot republika ohraniti vse temeljne pravice, določene z avnojskimi sklepi, na drugi strani pa se oglašajo tudi preprosto eksistenčno razmišljanje: imeti delo in zaslužek, s katerim bi lahko živeli življenje vredno človeka, ne pa da pomeni osebni dohodek zgolj vir preživetja. Od tu naprej se gotovo lahko začnemo pogovarjati tudi o večji aktivnosti ter vključevanju delovnih ljudi in občanov v vse oblike življenja in dela v občini, krajevnih skupnostih in drugje. Če bodo ljudje zadovoljni s svojim delom in dovolj plačani, bodo imeli čas tudi za družbene akcije.

Zaenkrat pa je tudi v našem okolju nemajhno število ljudi, ki so prisiljeni iskati zaslužek tudi popoldne. Popoldansko delo »na črno« je za marsikoga obvezen del takoimenovanega prostega časa...

Pogovor pripravila V. Lavrič

Naši upokojeenci

Prijetno je prestopiti prag hiše, kjer ti odpro vrata na široko in z nasmehom — že prvi vtis je potrdil vse tisto, kar so mi o Mariji Šubic povedali ljudje, ki jo že dolgo poznajo. Nasmehana, preprosta in zgovorna je, kljub teži minulega časa in bremen, ki so se kopičila. Štiriintrideset let dela je

dala Brestu. Tudi v časih, ki so bili še drugačni od današnjih, je bilo ljudem z njenim optimizmom lepo živeti. V njenih letih dela se je v tovarni pohišstva v Cerknici marsikaj spremenilo. Dodobra je skusila na svoji koži obdobje graditve, ko se ni nihče pritoževal nad dvanajsturnim delavnikom, trizmenskim delom žensk in kratkim porodniškim dopustom. V času po požaru je bilo tem ljudem jasno, da bodo le s trdim delom do zime spet pod streho. In so delali za boljši jutri. Dvanajst let je Marija Šubic delala le v popoldanski

izmeni in tako usklajevala delo z družinskimi življenjem. Šubičevi trije sinovi so sedaj že možje, ki si usvarjajo drug za drugim družine in domove. Mama pa kot vse dobre mame — pazi na vnuka ali dva in skrbi za vse drobne stvari v veliki družini.

Zadnja leta pred odhodom v pokoj je delala v furnirnici, ker ji zdravje ni dopuščalo, da bi še ostala v oddelku površinske obdelave.

Sedaj je že leto dni doma, a se njene misli še vedno vračajo k Brestu, v Tozd Pohišstvo, kjer je zaposlen tudi njen mož. Meni, da so bili ljudje pred leti med seboj bolj povezani kot so danes. V dobri veri so zgradili velikana, ki je danes eno najbolj perečih Brestovih žarišč. Pravi, da se je premalo mislilo na jutri, danes pa razpoke v gospodarstvu kažejo, kam je vse to pripeljalo. Že davno bi morali misliti na to, da vlaganje ne pomeni vedno posodabljanja. Z odhodom v pokoj so se niti tkane z Brestom 34 let, nenadoma zrahljale in pretrgale. Zdi se ji, da je ostala praznih rok.

Vendar pa je vsakdan Marije Šubic prepoln misli o majhnih rečeh, ki znajo ljudi, ki to hočejo, razvedriti. V obnovljeni hiši je še toliko dela, pravi. Vendar odkar je doma, časopis le v miru prebere. Srečuje se še s svojimi tovarišicami iz tovarne, ki jih vežejo s pomini na skupna leta dela in njihov pozdrav je kot pred leti »nimam časa«.

— Od SZDL kot družbenopolitične organizacije se pričakuje, da naj bi bila odmevna skraj na vseh področjih življenja in dela. Nema lokrat pa obstanemo ob dejstvu, da so učinki glede na vloženo delo preskromni. Menite, da je razmerje med vloženim delom in učinki glede na zahtevo po spremenjanju razmer, nezadostno? Kje, menite, so šibke točke te DPO?

Če hočemo imeti moderno socialistično samoupravljanje, je nujno treba stopati v korak s časom. To pa pomeni enakopravnost vseh členov, ki so ali niso oblikovani v okviru SZDL. Graditi moramo na načelih svobode misli, avtonomnosti in modrosti, kar je tudi pogoj za vzpostavitev civilne družbe, o kateri toliko govorimo. Brez javnosti dela na vseh ravneh in brez družbene kritike pa tudi to pot ne bo šlo. Naj bo zagovarjanje političnega pluralizma pogoj za enakopraven dialog in s tem za hitrejšo demokratizacijo družbenega življenja.

Iz drugih lesarskih kolektivov

NOVOLES je konec avgusta obiskala skupina strokovnih sodelavcev iz Bukoze — Vranov, organiziranih kot društvo inženirjev in tehnikov. Prišli so iz velikega kombinata, ki predela približno 300.000 m³ lesa letno in proizvaja celulozo, vezane plošče, žagan les in stole. Z njimi že nekaj let sodelujejo in občasno izmenjujejo izkušnje iz stroke.

Pokazali so jim Salon pohištva v Novem mestu in proizvodnjo vezanih plošč v Straži. Nakazali so jim tudi možnosti o poslovno tehničnem sodelovanju v prihodnje.

LESNA je letos v stalnem razstavnem prostoru Tozda Nova oprema od 21. do 28. oktobra organizirala hišni sejem, kjer so bili razstavljeni proizvodi vseh finalnih temeljnih organizacij Lesne. Na njem so želeli predstaviti svojim poslovnim partnerjem predvsem nove izdelke, ki jih bodo proizvajali v naslednjem letu. Hišni sejem je obiskalo tudi veliko število drugih obiskovalcev, saj je bilo v času sejma mogoče kupovati s posebnim sejemskim popustom.

JELOVICA je popestrila prodajni program notranjih vrat. Poleg tega, da so letos uvedli hrastova vrata tudi v luženi izvedbi, so za vratna krila P-2 izdelali še lesene okrasne letve, ki hkrati služijo tudi za zaščito stekla. Letvice bodo v prodaji v garnituri in si jih bo lahko kupec po priloženih navodilih zmontiral sam ali pa s pomočjo monterja. Kupec se bo tako lahko tudi sam odločil ali bo

njegova zasteklena vrata krasila mreža z ene ali z obeh strani vrat.

ELAN je v polletju ustvaril 61,2 odstotka občinske akumulacije. Zbrani podatki tudi kažejo, da sta ELAN in LIP Bled realizirala kar 61 odstotkov celotnega konvertibilnega izvoza in 71 odstotkov uvoza v občini Radovljica.

39 odstotkov doseženega dohodka v občini je ustvaril prav Elan. Elanovo povprečje osebnih dohodkov v prvi polovici leta je bilo 538.400 din. Ob tem je izražena misel: »Nič kaj pretiranega za tak (dober) poslovni rezultat«.

INLES letos praznuje štiri-desetletnico obstoja. Konec avgusta je bil Inlesov dan, v domu JLA v Ribnici so priredili razstavo pomembnejših Inlesovih izdelkov, 6. oktobra pa so imeli slavnostno sejo delavskega sveta DO. Izdali so monografijo »Inles in njegove korenine«, kjer je prikazan razvoj lesarstva in še posebej Inlesa v loški dolini. V monografiji so opisana naslednja področja: razvoj območnega gozdarstva in lesne industrije do konca zadnje vojne, razvoj ribniške lesne industrije od leta 1945 do ustanovitve Inlesa 1962, ustanovitev, delo in razvoj po letu 1962 in pomembnejši mejniki v razvoju lesne industrije v Ribniški dolini.

DIK iz Đurđenovca je na VI. srečanju delavcev lesne industrije Slavonije in Baranje, kjer se je zbralo več kot štiri-sto delavcev, športnikov in re-

kreativcev iz Osijeka, Đakova, Podravske Slatine, Slavonskega Broda, Pakraca, Vinkovcev, Slavonske Požege in Đurđenovca, osvojil prvo mesto. Osvojili so tudi prehodni pokal srečanja. Prihodnje leto bodo gostovali v Osijeku, kjer bo srečanje pod pokroviteljstvom DO Mobilija.

JUGODRVO iz Beograda je namenil pomoč v vrednosti deset milijonov dinarjev žrtvam katastrofalnih poplav na jugu Srbije. Glede na to, da je vodna stihija na svoji rušilni poti poškodovala in uničila stanovanjske in druge objekte, bo ta pomoč dobrodošla predvsem za gradbene materiale. Želja članov kolektiva je, da se posledice poplave v Vlasotincih, Crni Travi in v okoliških krajih kar najhitreje in čim uspešneje odpravijo.

STOL želi prodajati v ZDA svoje pisarniško pohištvo in kinofotelje ter stole srednjega in višjega cenovnega razreda, poleg tega pa tudi kakovostne stilne stole za opremo javnih objektov. Ameriškem trgu želijo biti s stalno razstavo in svojimi predstavniki vedno na voljo. Zato želi imeti Stol v New Yorku stalni razstaveni prostor. Neposredna ponudba s Stolovim proizvodnim programom in Stolovim zastopnikom bo tako stalno prisotna v Design centru. Kupci bodo obveščeni o njihovih proizvodnih sposobnostih, Stol pa bo lažje sledil razvoju trga.

JELOVICA je popestrila ponudbo vhodnih vrat tako, da so obstoječe izvedbe vrat oboga-

tili z obstojnejšimi in za oči prijetnejšimi bakrenimi dodatki, leseno mrežo nad termoizolacijskim steklom Katedral — belo, ter z varnostno ključavnico Krpan. Vzvratno krilo ima

ožjo ali širšo odprtino, lahko pa je tudi polno, brez stekla in mreže. Stranski element, ki ga tudi krasijo lesene prečne letvice, izdelujejo s poštnim nabiralnikom ali brez njega.

Notranjski odred na zboru v Ljubljani

Četrtega novembra je bil v Ljubljani, v Domu JLA, zbor skupnosti borcev NOV Notranjskega odreda. Prišli so borci od blizu in daleč. Marija Turkova-Kuzma, znana partizanka odreda, je prišla prav iz Zadra, kjer sedaj živi, Sergio in Valter iz Buljunca pri Trstu, Stanko iz Lucije itd. Vzdušje je bilo partizansko, misli jasne, odkrite, kritične do vsega, kar ovira naš razvoj in kali medsebojne odnose. Zbor je ugotovil, da smo delovali uspešno in postorili marsikaj za to, da spomin na to izjemno enoto NOB ne bo usahnil. Na zboru smo izvolili odbor za naslednja štiri leta, ki mu predseduje še naprej Mitja Tollazzi. Tudi člani ostanejo v glavnem isti, nova sta le dva: Tone Zalar-Vandek in Milivoj Štimac. Zaradi drugih dolžnosti sta članstva v odboru razrešena Tone Klančar in Janez Intihar-Januš, Božo Ivanovič, znani komisar odreda, pa je delo v odboru opustil zaradi bolezni. Vsi trije so bili izjemno delavni in zato na zboru še posebej deležni pohvale. Enako velja za Poldeta Košoroka, člana nadzorne komisije, ki je tudi moral opustiti delo zaradi bolezni. Na njegovo mesto je izvoljen Anton Debeljak.

Osnovna naloga skupnosti v naslednjem obdobju je monografija. Odred je ena redkih enot — menda edina med odredi takega sestava — ki je še

nima. Zbiranje spominov, predmetov in zapisov v ta namen je torej nujno in neodložljivo. Ker ni mogoče odreda obravnavati ločeno od notranjskih ljudi, kar je bilo posebej poudarjeno na zboru, je tudi zbiranje spominov potreba in interes teh ljudi. To je hkrati poziv vsem, tudi tistim, ki niso bili v odredu, da svoje spomine nanj, morebitne predmete in zapise, ki so kakorkoli v zvezi z dejavnostjo enote, čimprej sporočijo bodisi odboru, bodisi njegovi komisiji za zgodovino, ali pa kar pooblaščenemu proučevalcu bojne poti te enote, Franciju Strletu. Ta je že opravil preko 30 razgovorov z borci, nekaj rekonstrukcij borb, med njimi tisto prvo v Tatinski dragi, pregledal pa je tudi precej arhivskega gradiva.

Borci so bili na zboru ganjeni tudi ob pozdravnih besedah predstavnikov 8. in 10. SNOUB, Jurišnega bataljona 18. divizije in 18. divizije kot celote, Zvezice združenj borcev NOV domicilnih občin Cerknica in Postojna, delovne organizacije Kovinoplastika Lož, SUB NOR Čabar in RO ZZB NOV Slovenije. Komandanta VP 2507 Velike Bloke so »vzeli za svojega«, pozdravno brzojavko učencev in učiteljev osnovne šole Notranjski odred Cerknica pa so sprejeli s prisrčnim ploskanjem.

Ladica Štritof

Veliki ljudje Notranjske

V tej številki začnemo z novim podlistkom, v katerem bomo predstavili vrsto velikih imen naše Notranjske. Navdihnila je niz likovnih ustvarjalcev, pisateljev in pesnikov, bila je zibelka ljudem, ki so postali imena na številnih različnih področjih življenja in dela. In nenazadnje je dolga tudi vrsta vseh tistih, ki so preživeli ali ne revolucijo pred skoraj pol stoletja. Tudi njim je namenjen prostor v našem glasilu. Prav tako pa se bomo pomudili tudi ob vseh mlajših ljudeh, ki so ponesli ime Notranjske v svet.

LOJZE PERKO (1909—1980)

ZAČETKI:

Dikaipolis: »O koliko je tega, kar mi je srce ranilo! Radosti sem malo, prav malo užil, menda četrto komaj, bridkosti pa, kot je na bregu peska.

Aristofon: Aharnjani

Leta 1909 so se na Slovenskem rodili slikarji: Maksim Sedej, Zoran Mušič, Mara Kraljeva in Lojze Perko. Kipar Frančišek Smerdu je bil leto dni starejši (1908), ostala plejada umetnikov, ki so se kasneje v glavnem združili v klubu Neodvisnih, pa je bila nekaj let starejša ali pa tudi mlajša (1905—1911). Perko bi se torej po generacijski pripadnosti zelo verjetno pridružil Neodvisnim, če bi se v njegovem življenju nekaj ne za-

pletlo, nekaj, kar je kasnejšega slikarja pognalo na samosevna pota.

Slikarjevo življenjsko in umetniško popotovanje torej ni bilo ne lagodno in ne brez hudih pretresov. Res je, da ustvarjalcem, ki so izredno občutljivi, Fortuna po stari navadi njihovega prebivanja k visokim ciljem ne postelje z rožami, toda pri Perku so se življenjske in umetniške prilike, kot smo že povedali, še prav posebno zamotale.

Dvanajst otrok se je rodilo v družini Perkovega očeta, ki je bil frizer v Ložu. Odmeriti vsem otrokom doma pošten kos kruha, je bilo nemogoče in zato se je družina, kot regratovo seme, razsejala na vse vetrove, ter poizkušala najti del prijazne zemlje, kjer bo lahko pognala kali za življenje.

Ko se je Perko, še pred tem oziral za poklicem, se je sprva odločil za očetovega, toda ni vzdržal, potem

je stopil v uk k nekemu cerkvenemu slikarju, toda tudi tu zanj ni bilo pravega kruha. V Brežicah se je začel učiti fotografskega poklica, toda kmalu je mojstru ušel — kajti nenehoma se je v njem oglašala skrivnostna rodovna ptica, ki je zahtevala, naj se fant odloči za umetniški poklic.

S par dinarji v žepu je Perko prišel v Ljubljano, kjer se je leta 1936 vpisal na umetniško šolo Probuda. Bil je torej star že sedemindvajset let! Njegov principal je postal slikar ter kipar France Kralj, ki je tedaj že zapustil vode ekspresionizma, pa tudi nove stvarnosti ter se je krepko in uspešno razvijal v samoniklo, vitalno smer. Še danes se slikar večkrat spominja njegovih izrednih pedagoških sposobnosti. pa tudi očetovskega odnosa do mladih ljudi, katerim je Kralj pomagal z nasveti in jim dajal poguma, da so vztrajali na težavni poti. Perko se je resno in z velikim navdušenjem vrgel na delo, risal je in modeliral, slikal je in kiparil, tako kot so pač zahtevali učni načrti ustanove in njegova osebna želja po likovni izobrazbi. V tem času so gojenca enako zanimali slikarstvo in kiparstvo, tako da se je mislil že odločiti za kiperski poklic (prim. doprsje Mati), kasneje pa se je le oklenil prvega. Perkova zagnanost do dela je morala izvirati tudi iz dejstva, ker je moral učenec misliti na svojih sedemindvajset let, ki so mu dajala sicer po eni strani zrelejši pogled na svet, po drugi pa tudi občutek zamujenosti, občutje, ki se je kasneje večkrat izmalčilo v huda duhovna protislovja.

Leta 139 je Lojze Perko končal šolanje v Ljubljani ter se je začel pripravljati na vpis na zagrebško umetnostno Akademijo. V Zagrebu ni imel sreče, na Akademiji so sicer ugodno ocenili dela, ki jih je predložil, toda zataknilo se je pri njego-

vih letih — odklonili so ga, češ, da je prestar.

Mislimo si Perkovo razočaranje in žalost po taki čudni razsodbi! Toda bodoči slikar je dokazal (in kolikokrat bo še!), da je notranjske zemlje list, katji po kratkem preišljevanju je odpotoval na umetnostno Akademijo v Sofijo (leta 1940), kjer so ga prijazno sprejeli. Zanosno se je lotil študija, čeprav je živel v neznanem pomanjkanju — toda vse je pretrpel, kajti pred njim je bila svetla pot upanja! Druga svetovna vojna je že naslednje leto bodočemu slikarju zaprla tudi ta vrata v umetnostni svet in Perko se je moral vrniti v domovino.

V tem obdobju študijskih skrbi in težav, katerim so se pridružile še tegobe lastnega preživljanja in ne nazadnje tudi klic po lastni umetnostni izpovedi, so že nastali Perkovi likovni prvenci, ki imajo vso pravico, da jih omenimo v pričujoči knjigi.

Najprej so tu ilustracije Martina Krpana (rjava kreda) iz leta 1940, kjer je slikarja pritegnila razgibana povest z bogastvom prizorov in z domačnostno noto prečudne lepote. Perko je dobro poznal sijajne in nenadkriljive ilustracije Hinka Smrekarja na to pripovedno snov in gotovo ni imel namena tekmoovati s starejšim mojstrom. Toda kot Notranjec je čutil potrebo, da po svoje, čeprav likovno še dokaj neobgledeno pove lastno zgodbo o notranjskem domačinu in narodnem junaku Martinu, ki je bil s svojo silno močjo kos strašnemu Brdavsu. Ne pozabimo tudi, da je bila snov v času, ko so se nad slovenski narod zgrinjali težki oblaki, še kako aktualna.

Poglejmo nekaj podob! Krpanovo srečanje s cesarjem. Zasnežena krajina, v ospredju desno je Krpan pograbil kobilico in jo prestavil iz gazi, v ozadju levo razkošna četr-

rovprežna cesarska kočija, ki prihaja proti junaku.

Slikar je prizor Krpana z živaljo upodobil dovolj dinamično. Martin je zares silak, kobilica pa je karikirana. Slogovna govornica risbe je impresionistična, konture likov so deloma preobložene, v njih se skriva oblikovna nedograjena. Podobno risarsko zgodbo nam odkriva tudi prizor Krpana v kovačnici. Martin si kuje orožje v prostorni kovačnici, ki je narisana deloma po modelu, deloma pa po spominu. Poza Krpanova, ki je zelo razgibana, je likovno dobro rešena. Srečanje med Brdavsom in Krpanom je skupinsko dobro rešeno. Obe figuri in živali so strnjene v likovno dovolj prepričljivo celoto, ki kontrastira z ravnim poljem in Dunajem v ozadju. Krpanova kobilica pa je spet preveč groteskno oblikovana. V risbi Krpanovo slovo od cesarja nam Perko pokaže silaka Martina, ki ima zadnjo besedo, cesar in dvorjani pa so neznačni spričo njegove mogočne postave. Risba je dobra v svoji kontrastnosti (Martin — cesar)!

(Nadaljevanje monografije prihodnjici)

hrestov obzornik

glasilo delovne organizacije

PRED 10 LETI

(Leto XII, številka 134, 28. november 1978)

KAKO SI ZAKON O ZDRUŽENEM DELU UTIRA POT

S programom za izvajanje določil zakona o združenem delu, ki smo ga sprejeli lani v maju, smo opredelili naloge na posameznih področjih, in sicer:

1. organiziranje združenega dela
2. pridobivanje in razporejanje dohodkov ter čistega dohodka
3. samoupravljanje v združenem delu
4. samoupravni splošni akti
5. medsebojna delovna razmerja.

S tem smo postavili osnovo za prihodnje izpopolnjevanje na področju pridobivanja in razporejanja dohodka v smislu zakona o združenem delu, zakona o prihodku in na njuni podlagi opredeljenih družbenih usmeritev.

BRESTU — ZLATI KLJUC

Na beograjskem salonu pohištva — najpomembnejši vsakodnevni preastavitvi oblikovalnih in tehnoloških gibanj ter dosežkov v jugoslovanski pohištveni industriji — je Brest prejel dvoje dragocenih priznanj:

- ZLATI KLJUC — v »blagovni skupini — pohištvo za javne objekte« je dobil »sistem 121«, katerega avtorica je naša zunanja strokovna sodelavka dipl. arh. D. Uršičeva;
- DIPLOMO — revije Naš dom pa je v konkurenci »pohištvo leta« dobil Brest prav tako za »sistem 121« iste oblikovalke.

BRESTOVE PROIZVODNE NOVOSTI

Tovarna pohištva Stari trg je dala letos v proizvodnjo dva nova modela kuhinj družine Brest in sicer Brest 01 in Brest 03, ki sta bila na trgu dobro sprejeta. Tapetništvo v Podskrajniku je dalo na tržišče tri nove modele sedežnih garnitur — Mihaela, Meta in Mojca L — slednja je odlično sprejeta. V proizvodnji pa je že prva serija sedežne garniture IVA, ki je bila razstavljena v Beogradu.

Tovarna pohištva iz Cerknice je izdelala prvo serijo jedilnice Jasna, dopolnjene s stoli iz proizvodnje TP Martinjak.

Na Beograjskem sejmu smo predstavili sestavljeni program David, sistem 121, inačico Katarine, sedežni garnituri Mojca L in Iva, kuhinji Brest 04 in Brest 05, jedilno mizo M-77 in stol P-79, standardni del programa Zala ter jedilno garnituro M-78.

TEZAVE Z OSKRBO SUROVIN

Letošnjo zimo tovarna ivernih plošč s strahom pričakuje. Zaloge surovin so bile ob koncu oktobra komaj 2.737 kubičnih metrov, kar zadostuje za izdelavo okrog 2.000 kubičnih metrov iverk ali za sedemdnevno proizvodnjo. Lani ob tem času smo imeli 14.576 kubičnih metrov lesa. O teh vprašanjih smo se že večkrat pogovarjali s tistimi, ki skrbijo za dobavo surovin.

Izdelane so bile ocene o dobavi surovin do konca leta 1978. Če ne pride do nekaterih posebnih okoliščin, bo proizvodnja oskrbljena s surovinami do konca letošnjega leta.

Uspeh Brestovih gasilcev

Osmega oktobra je bilo v Mariboru tradicionalno tekmovanje gasilcev Bresta, Marlesa, Mebla, Novolesa in Stola.

Tekmovanje je v počastitev 40-letnice društva organiziralo industrijsko gasilsko društvo Marles. Poleg moških so tekmovale tudi ženske ekipe Marlesa, Mebla in Novolesa.

Rezultati:

1. Brest	884 točk
2. Novoles	871 točk
3. Marles	870 točk
4. Meblo	866 točk
5. Stol	835 točk

Zmagovita ekipa Bresta je poleg pokala društva Marles že drugič osvojila prehodni pokal (tako ga je dobila v trajno last) in s tem dokazala svojo sposobnost in izurjenost v gasilski

taktiki in ravnanju z gasilskimi sredstvi.

Pri ženskah je zmagala domača ekipa Marlesa, druga je bila ekipa Novolesa, tretje pa so bile gasilke iz Mebla.

Tekmovanje med temi industrijskimi gasilskimi društvi, ki je postalo že tradicionalno, je bilo prvič leta 1967 v Cerknici. Takrat je bilo dogovorjeno, da bo tekmovanje vsako leto v drugi delovni organizaciji. Organizator naslednjega tekmovanja bo industrijsko gasilsko društvo Stol iz Kamnika.

Namen teh tekmovanj je priateljsko zblizanje gasilcev, izmenjava izkušenj in urjenje mladih delavcev v gasilskih veščinah.

D. Zalar

Dobili so nove učilnice

Občinski praznik smo na osnovni šoli v Cerknici proslavili kar se da slovesno — dogradili in opremili smo namreč tri učilnice, namenjene pouku matematike in slovenščine ter tretješolcem, ki so bili prva dva meseca tega šolskega leta brezdomci.

S tem se je dvema učilnicama, zgrajenima lani, pridružilo še 230 m² uporabne površine.

Število oddelkov na naši šoli že nekaj let narašča, reforma osnovne šole pa postavlja pred nas vedno nove zahteve, ki jim moramo slediti zaradi otrok — izobražujemo jih namreč za tretje tisočletje, za dobo računalnikov.

Že v lanskem šolskem letu bi morali pouk organizirati v dveh izmenah, kar pa bi prineslo veliko težav otrokom in staršem. Največja težava bi lahko bila odtujenost družinskih članov, ki bi tako imeli manj časa za tople medsebojne stike. Dopoldanski pouk pa ima tudi prednost s pedagoško-psihološkega vidika. Človekov organizem je za delo dosti bolj pripravljen v dopoldanskem času, ko še ne nastopi povsem fiziološko pogojena utrujenost.

Zakon o osnovni šoli iz leta 1980 je zmanjšal število otrok v oddelku, prenova življenja in dela osnovne šole pa zahteva pri nekaterih predmetih delitev učencev na skupine, zato se je prostorska stiska na naši šoli še povečala.

Morda je med nami še vedno kdo, ki se sprašuje, zakaj kljub težkemu gospodarskemu položaju še vedno gradimo. Čeprav smo položaj začasno rešili, vse težave še niso odpravljene. Tako poteka v izredno slabih pogojih pouk tehnične vzgoje, ki pa ji je reforma osnovne šole namenila pomembno mesto. Potrebujemo še prostor za pouk računalništva, za katerega nam nekaj opreme še manjka.

Vsaka naložba v izobraževanje se bogato obrestuje in naša družba se bo rešila gospodarskih problemov šele tedaj, ko bo naposled sprevidela, da je samó znanje gibalo napredka.

Z gradnjo novih prostorov smo opravili veliko delo. Najtežje je bilo prvo leto, ko smo v nadzidku starega dela šole rušili zidove in postavljali nove. V drugem letu smo izvedli vsa instalacijska dela. Seveda pa ne smemo ostati na pol poti. Z

BRESTOV OBZORNİK — informativno glasilo delavcev delovne organizacije BREST Cerknica, n. sol. o.

Izhaja na dva meseca v nakladi 2.800 izvodov.

Glavni in odgovorni urednik: Vanda LAVRIČ. Uredniški odbor: Miran PETAN, Franc GORNIK, Peter MELE, Janez OPEKA, Jože KO-ROSEC, Zdravko ZABUKOVEC, Vili FRIM, Andrej VIVOD, Hedvika MELE, Hermina MALIS, Jožica ŠKERLJ, Franc MELE, Anton OBREZA.

Foto: Jože ŠKERLJ.

Odbor za obveščanje je izvršilni organ delavskega sveta delovne organizacije. Predsednik odbora: Vili FRIM.

Tiska: Železniška tiskarna v Ljubljani.

Glasilo sodi med proizvode iz 7. točke prvega odstavka 36. člena zakona o obdavčenju proizvodov in storitev od prometa proizvodov (mnenje sekretariata za informiranje Izvršnega sveta SR Slovenije št. 421-1/72 z dne 24. oktobra 1974).

manjšimi posegi bi dobili še dva prostora, tako da bi s pre-razporeditvijo učilnic omogočili normalen pouk tehnične vzgoje. Naložba je zelo dobra tudi zaradi večje izkoriščenosti prostorov spričo velikega števila otrok na centralni šoli.

Radi bi se zahvalili vsem delavcem v delovnih organizacijah in vsem tistim posamezni-

kom, ki so razumeli našo tiško in nam nesebično priskočili na pomoč. Brez njih tega prav gotovo ne bi zmogli.

Hvaležni in ponosni smo na vse te ljudi, ker vedo, da je znanje edino in resnično bogastvo človeka.

Šolska skupnost
OŠ Notranjski odred
Cerknica

Kegljaške novice

Kegljaški klub Brest je na cerkniškem kegljišču organiziral 1. pionirsko prvenstvo Slovenije v kegljanju. Tekmovalci in tekmovalke so nastopali v štirih starostnih kategorijah: 8 do 10 let, 11 do 12 let, 13 do 14 let in 15 do 16 let. Tekmovanja se je udeležilo 64 tekmovalk in tekmovalcev iz 14 klubov iz vse Slovenije.

Tekmovanje si je ogledal tudi predsednik mednarodne kegljaške organizacije FIQ, ter član jugoslovanskega olimpijskega komiteja tovariš Likovnik, ki je najboljšim v vseh kategorijah podelil tudi kolajne. Prispevala jih je Kegljaška zveza Slovenije. DO Kovinoplastika iz Loža pa je dobitnike kolajn obdarila z praktičnimi nagradami.

REZULTATI

PIONIRJI

- 13—14 let (100 lučajev mešano)
1. Zlato Sparakl, Krnavec Cerklje 401 kegelj
  11. Davor Meden, Brest Cerknica 322 kegljev

16. Ivan Kebe, Brest Cerknica 311 kegljev
18. Andrej Žagar, Brest Cerknica 305 kegljev

15—16 let (100 lučajev mešano)

1. Rok Krajšek, Proteus Postojna 413 kegljev
5. Jani Žnidaršič, Brest Cerknica 384 kegljev
6. Darko Križančič, Brest Cerknica 382 kegljev
8. Janez Žnidaršič, Brest Cerknica 360 kegljev
9. Matej Urbas, Brest Cerknica 353 kegljev
10. Miloš Pohle, Brest Cerknica 337 kegljev

PIONIRKE

8—10 let (50 lučajev polno)

1. Nataša Žnidaršič, Brest Cerknica 176 kegljev
2. Katja Meden, Brest Cerknica 156 kegljev
3. Tadeja Gornik, Brest Cerknica 145 kegljev

Tekmovalci in tekmovalke v prvih treh kategorijah so nastopali z manjšimi krogami.

F. Gornik

Pionirska kegljaška ekipa s trenerjem

Strelske novice

Strelska družina Rudnik iz Hrastnika je organizirala na novem avtomatskem 16-mestnem zračnem strelišču prvo pregledno tekmovanje najboljših slovenskih strelcev v mednarodnem programu. V puškarskih disciplinah so streljali na nove, manjše tarče, ki jih je uvedla Mednarodna strelska federacija UIT na olimpijskih igrah v Seulu.

Strelsko družino Brest Cerknica sta zastopala dva mladince.

Najboljši rezultat je med člani dosegel olimpijski potnik

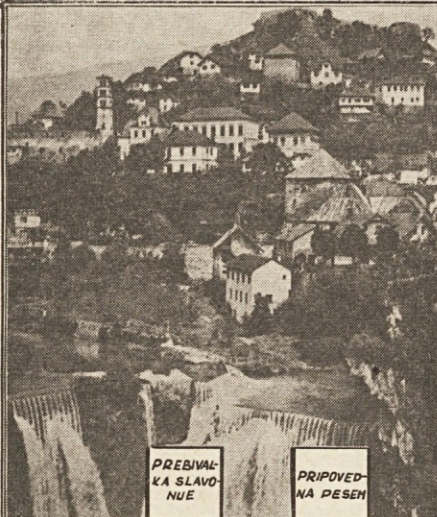
Rajmond Debevec, ki je tudi na manjših tarčah dosegel odličnih 592 krogov. Pri mladincih je z veliko premočjo zmagal Brestov mladinec Damjan Kandare s 570 krogi; Kandare je imel tudi drugi najboljši rezultat med vsemi nastopajočimi.

Mladinci:

1. Damjan Kandare 570 krogov (Brest)
2. Uroš Podlesnik 546 krogov (Ruše)
3. Marjan Kovič 558 krogov (Olimpija)

NAGRADNA KRIŽANKA

29.11.43

AVDIEN-CA	DRAČ KMET	AM. ZVEZ. DRŽAVA SEVEVA IN JUŽNA	EGIPČAN. BOGINJA IZIDA	STAR SLOVAN	NEKDANJI SEKRETAR OZN TRYGVE	POUDAREK AKCENT	ZNES PLINOV OKROG ZEMLJE	ENAKA SAMOGLASNA KA	NAJDA POTOKAR	SESTAVIL. F. HELE	UTRUJE-NOST, IZ-ČRANOST	BREZPO-GOJNA IZ-RA MED DVE MA HOJNO-STINA	ČAS BREZ VOJNE	SKUPINA TEAM	GL. MESTO IRANA	AVSTRILA
REDKOST DRAGOCE NOST								ANTON MARTI	VLONILSKO ORODJE RAZPROŠENA PLES							
ETIKA				ZVEZNA REPUBLIKA NEMČIJA	ZVEZA VZH. DRŽAV VZHODNI BLOK	JAPONSKA OBRAMBA UŽITNA GOBA							PETER ERŽEN			KLADA ZA GL. MESTO SEKANE DRV HOLDAVIJE VROHUNJII
JAPONSKA LETALSKA DRUŽBA			AM. FILM. IGRALEKA GABOR						VISOK VO-JAŠKI ČIN				CIRKUŠKI UMETNIK PODZEMNI LEŠNIKI			
DEŽELA NA VZHODU E-TIPIJE			KATRAN						AMPER					LETOPIŠ		
NOVI SAD		VOJENA BULA ZNAM BOLEZNI SEČNINA												NASOLI TEV		
LUPINA OLUP									STARO GERMANSKU PLEME					KEMIČNA PRVINA		
VARJENO MESTO			ALKOHOL. PUJAČA IZ GROZDJA						NEDELJNI ČRKI							TOVARNA V POSTOJNI KHEČKO NASELJE
LJUBK. ŽENSKO IME			NAPRAVA ZA PROJICI RANJE SLIK OBDOBJE VEK						NEDELJNI ČRKI							EDVARD KARDELJ SEŽUPINA ORG. OBLJI-KVDVODNIK
PLAČILNO SREDSTVO DENAR									LINIJJE							ČEŠKA PRITRILINI CA
BOHR NIELS		REKA							BIKOV GLAS							KULTURNA RASTLINA ENA NASM REPUBLIK
TV ZASLON		GROBA TKANINA							NOV (ANGL) KRAJ PRI DOMŽALAH							
ITALIJAN-SKA RTV									NEODLOČ. IZD V SAHNI PALAČA V FIRENCAH							
RISBE F. HELE	NAŠA MAJ-JUŽNEJŠA REPUBLIKA	LIST ZA PA-METNE SLOVENCE TROPSKA RASTLINA														
KRINKA																
SREBRO	RIHARD JAKOPIČ	RIMSKA ŠT. 8														
OŠEBA IZ DESETEGA BRATA																
ZBRANI VODENI PODATKI (MN)																
PRITR-DILNICA																
KISIK	ATEK OČKA PRIPADNIK ILIRIZMA															
KOSI SUKANCA																
ILOVNE JAME																
AM. M. IME																
PLOSKOV. INERE																

Taborniške novice

Čas teče in ni še dolgo, odkar smo tudi taborniki začeli z novim šolskim letom. Zopet so se začeli sestanki, oblikovali smo nove vode, oživeli smo tudi delo z najmlajšimi — murni in že odštevamo dneve, ki nas še ločijo od konca koledarskega leta. In kaj smo v tem obdobju naredili taborniki?

V septembru smo v okviru taborniškega odreda ustanovili sekcijo za lokostrelstvo, ki smo jo poimenovali Rešeto, vodi pa jo Miran Vatovec. Za začetek so lokostrelci izdelali svoj pravilnik, pripravili načrt dela, ob občinskem prazniku pa so organizirali občinsko tekmovanje v lokostrelstvu pri gradu Snež-

nik v Loški dolini. Udeležili so se tudi republiškega lokostrelskega tekmovanja Zlata puščica v Ljubljani, kjer so ekipno (OJŠ Cerknica) zasedli drugo mesto.

Delovne akcije so bile v tem obdobju usmerjene predvsem v obnovo koč v Leskovi dolini. Pripraviti je bilo treba tudi drva, da nam zima ne bo dela preglavic.

Z občnim zborom, ki je bil 4. novembra v vrtcu v Cerknici, smo zaključili še eno leto delovanja, trinajsto po vrsti. Zelo veseli smo bili množične udeležbe, saj so se poleg tabornikov zbrali tudi nekateri starši in člani družbenopolitičnih orga-

nizacij in skupnosti. Sezono 1987/88 smo ocenili kot uspešno. Zavedamo se tudi storjenih napak, ki jih bomo skušali v prihodnje odpraviti. Dogovorili smo se tudi glede članarine za leto 1988/89, ki bo za nezaposlene 5.000 in za zaposlene 10.000 din. Od pobrane članarine moramo 3.000 din na člana odvesti na Zvezo tabornikov Slovenije, to pa se nam delno povrne v obliki literature, ki jo dobimo ob organizaciji vodniškega tečaja. Sprejeli smo tudi nov načrt dela za leto 1988/89. V njem so zapisane ostale marsikateri že običajne dejavnosti in akcije, seveda pa niso pozabili na nove ideje. Ena izmed večjih dejavnosti bo Ekološka izvidnica, ki se bo vključila v širšo republiško akcijo ZTS —

popisovanje odlagališč za katarster odlagališč. V naslednjem letu pa bo tudi republiški zlet, ki bo v Ljubljani in ne bo minil brez navzočnosti članov našega odreda. Seveda se bomo vključevali tudi v občinske akcije, razvijali pa bomo tudi sodelovanje z oddelkom za LO. Novo je tudi odredovo vodstvo. Večino funkcij bodo še naprej opravljali isti ljudje kot doslej, potrdili pa smo novega starešino odreda Boža Bajca. Seveda pa je starešina občinske zveze še naprej Janez Pra-protnik.

Smernice za prihodnje imamo, dela je veliko... Že konec novembra bo v Leskovi dolini tridnevni tečaj iz orientacije, ki ga bo vodil Matjaž Harmel. Delo bo razdeljeno v dve skupi-

ni: osnove orientacije in nadaljnje izpopolnjevanje iz orientacije.

A. Žnidaršič

NAGRADNI RAZPIS

Praznični konec novembra vam želimo popestriti tudi z ugankarskim užitkom. Zato smo vam pripravili raznoliko, a ne pretežno križanko. Pri reševanju vam želimo obilo ugankarske sreče, ki vam bo potrebna tudi, če boste hoteli postati eden izmed izžrebanih.

1. nagrada bo 50.000 din,
2. nagrada bo 30.000 din in
- 3 nagrade po 10.000 din.

Rešitve v kuvertah, s priložnim »Nagrada križanka«, pošljite uredništvu najkasneje do vključno 15. decembra 1988.